

Sikeresen fejeződött be az ünnepi könyvhét

Közel 400 ezer forint értékű könyvet vásároltak Szegeden és a járásban

Szegeden és a járás közösen részt vett a MESZÖV ségeiben sikeresen zárult is.

A szegedi járásban szinte mindenüvé eljutott a könyv, a legkisebb községbe éppúgy, mint a szétszórt tanyavilágba. Ennek megfelelő az eredmény is: több mint száz ezer forint értékű könyvet adtak el a járásban, 20 ezer forinttal többet, mint tavaly.

A Szegeden lemerhető eredményről a könyvesboltok forgalma ad tájékoztatást. A 205-ös számú könyvesbolt forgalma kerek 61 ezer forint volt az ünnepi könyvhéten, egyharmaddal több mint tavaly.

Ugyancsak szép eredményt ért a könyvhét a Juhász Gyula Könyvesbolt is, több mint 30 ezer forintot forgalmozott.

A könyvesbolt üzemeltető részlege idén az ünnepi könyvhéten már 150 üzemből rendezett árusítással egybekötött időszaki és állandó jellegű könyvkiállítást.

Ez a hálózatbővítés megfelelően párosult a jó könyvellátással.

S ennek tulajdonítható, hogy az üzemeltető könyvesbolt több mint 200 ezer forintot forgalmat bonyolított le az ünnepi könyvhéten. Tehát Szegeden és a járásban közel 400 ezer forint értékű könyv kelt el.

Elmondhatjuk, hogy az idei könyvhét mindvégig komoly társadalmi esemény volt városban és falun egyaránt, s a rendező szervek lelkiismeretesen végezték munkájukat.

A Csongrád megyei könyvtár szinte teljes apparátusával részt vett az ünnepi könyvhéten.

s maga a könyvtárvezető szinte minden egyes alkalommal meggyőződött, hogy zökkenőmentesen folynak-e a rendezvények. Az ünnepi könyvhét programjában si-

Egy kis felüdülés

Jól sikerült a Ki mit akar? műsoros est a Szegedi Nemzeti Színházban

A Televízió szombat esti műsora által meggyőzt és megtörtént szegedi közönségnek kellemes felüdülést jelentett a VIII. VIT tiszteletére rendezett műsor hétjén este a Szegedi Nemzeti Színházban. Nem voltak itt se világszenzációk, nem is lehetett, azonban a műsor összeháttér és szerkesztői jól kihasználta a vegyes esztétikus műfajának változatos lehetőségeit, s a gyorsan pergő, friss tempójú és rokonzeneszerűségű előadás valóban kellemes szórakozást jelentett a nézőknek.

Felléptek a műsorban a Szegedi Nemzeti Színház művészei, a Fiatalok Irodalmi Színpadának tagjai, a Városi Balettskola növendékei, az EDOZ népi együttese, a tánci kisegyetes, a Textilművek táncsoporiája, a HÖZSENEK — annyian, hogy minden szereplőnek a nevét felsorolni, sajnos, nincs is helyünk. Viszont néhány nevet kiemelni, úgy érezzük, igazságtalan lenne a többi nem említett szereplővel szemben, hiszen ebben a műsorban valóban mindenki tudása, tehetsége legjavát igyekezett adni. Ezért a felsorolás helyett minden közreműködőnek köszönetet mondunk. Ugy hisszük, nyugodtan hivatkozhatunk ebben a közönségre: mindenki egyetérthet velünk abban, hogy ezt a szereplők nagyon megérdemlik.

Ö. L.

Ahonnán kétezer növény magját küldik a világ minden tájára

Negyvenéves a szegedi egyetemi botanikus kert

Dr. Györfy István professzor 1922-ben Szeged városától két kilométerre fekvő kertes területen, amely alkalmas botanikus kert létesítésére. A város akkori vezetői nem nagy jelentőséget tulajdonítottak a kérésnek, Újszegeden közelműveket nélkülözött területet engedett át az egyetemnek.

Az anyagi alap megteremtése

Nehezek voltak a kezdeti évek. Anyagi támogatás és munkaerő nélkül tudományos munkáról szó sem lehetett. Az anyagi alapot úgy teremtették meg, hogy az egész kertet feles művelésre adták ki, s kukoricát, zabot s más gazdasági növényeket termeltek. Csak 1930-ban épültek az első kezdetleges üvegházak és ásták meg a mostani indiai lóbuszos tömeget. Ekkor kezdődtek meg az úgynevezett fogatgyűjtő napok. A környéket lovaskocsikkal járva szereztek be az első fontosabb növényeket. Később nagyobb gyűjtő utak következtek a hortobágyi szilveszterre, Erdélybe, a budai hegyekre és a Kárpátokba.

Nagyarányú fejlődés csak a felszabadulás után bontakozott ki. Ekkor vált világviszonylatban is egyre ismertebbé dr. Greguss Pál professzor igazgatásával a szegedi füvészkert. Öntözhetővé tették, hogy aszfaltban se szenvedjenek kárt a csapadéktól. Az elmúlt öt évben lefektetett csatornahálózat ma már az egész hűszorodás területre kiterjed. Csaknem egymillió forintot beruházással korszerű üvegházakat emeltek a trópusi növényeknek. Itt gondozzák az értékes orchideagyűjteményt, amelyben százéves példányok is vannak.

Hátezer látogató

Negyven év alatt Szeged nevezetességévé nőtt az egye-

temi füvészkert, amely a várostól két kilométerre fekszik ugyan, de ez a távolság a fejlődéssel együtt mindjobban csökken. Sokan keresik fel csoportosan és egyénileg. A látogatási rekordot a múlt év egyik nyári hónapja hozta meg, amikor több mint hatezer fordult meg az arborétumban. A nyári hónapokban fokozott az érdeklődés, mert ilyenkor a legtöbb a látványosság: nyílnak a tigrisfoltos orchideák, a tündérrózsák és a legszebb virágok, az indiai lóbuszok. A távolkeleti költészet oly sokszor megénekelt virágai hazánkban csak itt láthatók, s

Közép-Európában ez a legidősebb telepítés.

Tíz holddal növelik

Ahogy fejlődik az arborétum, úgy bővülnek a külföldi kapcsolatok. A magcsomagjegyzék egy ívre volt nyomtatva, s 279 növényféliséget tartalmazott, ma pedig csaknem kétezer növény magját küldik a világ minden tájára, 225 külföldi botanikus kertnek.

A városi tanács és az egyetem legújabb terve szeri tovább fejlesztik, tíz holddal növelik a híres füvészkertet a szegediek és a vendégek kedvelt kirándulóhelyét.

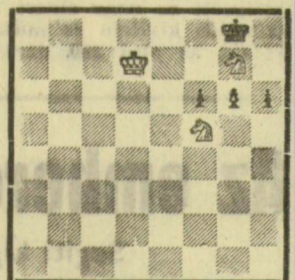
SAKK

Szép sikert ért el Rieger úttörővezető irányítása mellett folyt le.

Ferenc, az SZVSE versenyzője az országos bajnokság kecskeméti elődöntőjén. A versenyen Csongrád, Bács-Kiskun és Békés megyék 4-4 versenyzője vett részt s Rieger mindvégig vezelve, veretlenül lett első. A verseny végeredménye: 1. Rieger Ferenc 8½, Nagy András (Kecskeméti Vörös Meteor) 8, 3. Bacsur Imre (Orosházi Kinizsi) 7 ponttal. Utánuk következtek Marosi 7, Tószögi 6, Czár 5, R. Kiss 5, Kádár 4½, Kalmár 4½, Szokács 4, Koszoris 3, és Buzás 3 ponttal. Az első két helyezett tovább jutott az országos bajnokság középdöntőjébe.

A városi úttörő-bajnokságon 50 úttörő indult s az elődöntők lebonyolítása után 12 versenyző jutott a döntőbe. Első lett Szabados Ferenc, második Komócsin Mihály, harmadik Kovács Béla (mindhárman a Zalka Máté ált. iskola tanuló), negyedik Erős János (Móra F. ált. isk.), ötödik Máró György (Zalka Máté ált. isk.).

A verseny Garami Emil száros. Világos: Kd7, Hg7, Hf8, gyalog: g6, (4). Sötét: Kg8, gyalogok: f6, h6, (3). Világos indul s a harmadik lépésben mattot ad (Fröberg feladványa). A múlt heti feladvány megoldása: 1. Ha6, Ka4, Vc3!

Csak a közönségen múlik a Híradó Mozi véglegesítése

A szegedi mozilátogató közönség régi óhaja teljesült, amikor alig egy hónappal ezelőtt a Fáklya Filmszínház keretében Híradó Mozit létesítettek, s egységes, 2 forint 50 filléres helyáron bárki megnevezte a legfrissebb magyar, világ- és sporthíradót.

Nagy István, a Fáklya Filmszínház igazgatója el-

mondása szerint az egyhónapos próbaidő jól bevált, mert hetenként a délelőtti 10-től délután 2 óráig tartó folyamatos előadásokat 1200-1300-an tekintették meg. Hangsúlyozta, hogy a kísérleti időszakot meghosszabbították, s csak a közönségen múlik, hogy a híradó filmszínház végleges működését nyerjen.

Most az egyik áldozat beszél

— Utószó a Prónay-ügyhöz —

Még cikksorozatunk

közepe táján jártunk, amikor munkahelyemen, a Somogyi Könyvtárban, fölkeresett Prónayék egyik megkínzott, de életben maradt áldozata. A 72 éves Tóth András kimerülten, sípoló lélegzettel ült le előlem. A két emeletnyi magasság erősen kifárasztotta beteg szívét.

Aztán lassan megcsillapodott a kapkodó légzés, a töredezett szavak mondatokká kerekültek, s kibontakozott belőlük a fehérteror egyik szegedi áldozatának élete tragédiája.

Egyik nagyapja cipész, másik takács volt, apja is cipész Lugo-son, az ottani szociáldemokrata párt elnöke. Tizenöt éves Tóth András 1905-ben, s már tevékeny tagja a szocialista mozgalomnak Krassó-Szörény megyében. 1907-ben szabadult. Debrecenben, majd a fővárosban dolgozott. 1912. május 23-án, a vérvörös csütörtökön a Lehel téren rendőrkard döfött lágyékába, Szegedi barátja, villanyserelő társa segítette haza Szegedre. 1915-ben a Szegedi Villanytelep és Légveszélygyár, a gázgyár dolgozója lett. 1918-ban, amikor a munkásmozgalom föllendülőben volt, kollektív szerződést harcolt ki mint szakszervezeti vezető — gyári főbizalmi — a gyár dolgozóinak számára.

Aztán jöttek a forradalmak a jobb jövő ígéretével. Am Szegeden hamarosan fölülkerekedett a régi világ. Tóth András is ott volt a nagy júniusi sztrájk szervezői között, színt vallva a Tanácsköztársaság mellett, s küzdve az ellenforradalmi erőkkel szemben. A sztrájk erőszakos letörése után a kollektív szerződés óta gyűlölt főbizalmi az elsők között bocsá-

totta el a gyár. De ez csak a bosszú kezdete volt...

1919. júl. 27-én

Lajos sugárút 3. sz. alatti házban levő lakásán megbeszélést tartott a munkásszínpad vezetője. Tóth András a munkásszínpad pénztárosa, felesége, Klimó Anna, a munkáselőadások lelkes szervezője. A többiekkel együtt azon tanakodtak, mitévők legyenek: a Berlini körúti laktanyából, amely a forradalom vívmányaként Munkásotthon lett, s melynek »homlokára« csak nemrég írta gyönyörű stanzáit a nagy költő, Juhász Gyula, ki akarták őket tenni az új urak. Amint később ki is lakoltatták őket.

— Berontott az udvarra — adom át a szót Tóth Andrásnak — Bibó Dénes, Prónay különítményének főhadnagya, civil ruhában. Igazoltatta a jelenlevőket, majd engem magával hurcolt. Már a kapu alatt elkezdett ütni egy katonaruhás főhadnagy. Feleségem odaszaladt, meg akart védeni. Ez a tiszt teljes erővel gyomromon vágta szegényt. Összeesett. Az ütés tönkre is tette. Két év múlva a gyomorfekély megölte... Én föl akartam segíteni ájult feleségemet, de a kezem hátracsavarták és elvittek a Madách utcai konviktusba, Prónayék szálláshelyére.

Tóth András ott Horthyval is találkozott. Ott lakott-e ő is, vagy csak alkalmilag járt éppen fogdmegjénél, nem tudhatni. De »bemutatták« neki Tóth András, miután már az arcát összeverték.

— Akkor bevitték egy szobába és két felöl kezdtek ütni gumibotokkal. A jobb fülem érte egy hatalmas ütés, összerogytam. Amikor magamhoz tértem, körülfogtak és rúgtak, ahol értek. A fejem, a vesém, mindenütt. Lehúzták a kabátomat, a kezemet hátrakötötték vékony zsineggel, így

vitték föl a padlásra — a pince, a »laboratórium«, úgy látszik, akkor még nem volt rendben az előző áldozatok után... Egy hadnagy állt mellettem föltűzött szurronnyal, hogyha szöknék, leszárhasson. Egy nagy gerendán ültem, s kértem, hogy a húsbomba vágó madzagot vegye le, úgysem tudok megszökni. Persze, hasztalan.

Én Kállay Miklósnak a nevével eddig még nem találkoztam a szegedi ellenforradalmi tisztek nevei közt, s nem szerepel a Prónay-különítmény névsorában sem. Tóth András utóbb, a francia dektívektől tudta meg kínzóinak nevét. S azt állítja, megnyomóritóinak egyike Kállay Miklós, a későbbi miniszterelnök volt. Így meséli:

— Egyszer csak följött Kállay Miklós, Rám kiáltott, hogy álljak föl, mikor vele beszélek. Nagynehezen föltápáskodtam, erre ő a bal lábamra lépett, s az őrtől elvett puská tászával mellbe vágott. Hanyatt estem, s a bal lábam bokában kifcamodott. Bár utóbb gipszbe rakták, nemcsak nyomait viselém holtig, de fájdalmaim is gyakran visszatérnek. Ahogy ráestem a gerendára, addig üttötte a mellem a puskával, míg véres hab nem jött a számon. Társait is hívta, azok is segítettek neki. Később kiderült, hogy az összes börtönmat összeverték.

— Csupa vér és veríték voltam, amikor levittek a »laboratóriumba«, a hideg pincébe. A kezem égett, a zsinór már bele volt dagadva a húsbomba. Azzal vigasztaltak kfnzőim, hogy legyek nyugodt, aki ide kerül, innen élve nem megy ki. Ott vannak a társaim a sarokban, éjjelkor velük együtt megyek a Tisza fenekére... — Odanéztem. Négy lábat láttam csupán. De mindent megértettem.

Most következett a hérosztáros hírességű vallató, Bibó Dénes, akinek módszereiről Prónay emlékirataiból már szerezhettünk némi ismereteket. Azt kérdezték Tóth Andrásról, miért pártolja a zsidókat? Az összevert ember káromkodott, s elküldte az autót,

csak annyit mert mondani, hogy »azok is olyan emberek, mint mi vagyunk«, s erre a földühödött Bibó úgy fejbavágta valami vastárggyal, hogy lefordult a székéről. Megint elájult.

Amikor magához tért, már nem folytathatták a vallatást. Tóth Andrásnak szerencséje volt. Vele egy házban lakott Etsy Emília, a kiváló szegedi színésznő, aki főként Juhász Gyula költeményeinek tolmácsolásával írta be nevét a magyar kultúra történetébe. A művésznő, amint szomszédjának elhurcolásáról értesült, szölt az ugyanabban a házban lakó francia századosnak. A franciák, bár támogatották az ellenforradalmat, a fehérterror módszereit elítélték. S minthogy tisztjeik közt akadtak haladó gondolkodású, humanista elmék is, s bizonyára ilyen lehetett ez a kapitány, Tóth András a francia parancsnokság keresténi kezdte. Odaszóltak telefonon Prónayéknak, s bizonyára azt is kilátásba helyezték, hogy meglátogatják a »laboratóriumot«. Erre elismerték, hogy elfogták Tóth András, de — már hazaengedték.

Ezért nem mertek láb alól — folytatja a halálra ítélt áldozat. — Lejötték értem a pincébe, levették kezemről a zsinórt, lemosták rólam a vért, s azt mondták, mehetek haza. Elindultam, de a lépcsőn összeestem. Az udvaron székre ültettek, hogy erőre kapjak, s elmehessek. Kállay még ott is fenyegetett, hogy a Tiszába vitet, s sokágú bikacsokkal verte a földagadt kezemet. Később jött Léderer főhadnagy és két székely katoná, meg egy civilruhás,ők kiserítették haza. A civil karonfogott, úgy támogatott, a katonák hátul jöttek. Utánuk jött lassan egy teherautó. A Kossuth Lajos sugárúton, a házunk előtt kint állt az apám és néhány munkásbarátom. Odajöttek hozzám, átöleltek, s nem akartak tovább engedni. Erre az autót följött a járdára, Léderer meg elküldte magán-

»Fogd meg, dobd be!« De a katonák nem nyúltak hozzám, Léderer káromkodott, s elküldte az autót,

A civil azt mondta, neki parancsa van, hogy a francia parancsnokságra vigyen. Apám és barátaim velünk jöttek. Közben még is bevitték a Vár utca 2. sz. házba, a magyar tisztek rögtönítél bíróságához, hogy írjak alá egy jegyzőkönyvet, melyben a fehér tisztek ellen elkövetett atrocitásokat vállalom magamra. Megtagadtam, s erre újból bezártak egy szobába. Most azonban már nem félttem, mert barátaim biztattak, hogy a franciák nem hagynak a fehérek kezében. Így is lett. Effelett, mire a francia százados értem jött.

— Amint hazaértem, Etsy Emília férje, dr. Rapaport Samu, francia kapitány jelenlétében né a vizsgált. Nem volt rajtam akkor hely, hogy az ujjukat oda tudták volna tenni, ahol testem nem volt feketé. Fél évig beteg voltam utána, s azóta is, egész életemben synyletem a végigelt kínzásokat.

* Orvosi bizonyítvány

tanú stíja hogy a Madách utcai »laboratóriumban« elszennvedett bántalmak következtében Tóth András súlyos szívbaft kapott, majdnem minden belső szerve megsérült, bal láb meggyomorodott, egész testét átjáró ízületi fájdalmakat szerzett. Azóta állandó orvosi kezelés alatt áll. Gyárban munkát nem kapott, ezért 1921-ben önálló kisiparost, villanyserelőt és liftjavítót 1952-ben — amikor a tisztiorvos bizonyítvány 100 százalékos munkaképességnek nyilvánította! — belépett a Vas- és Fémipari Kész-bé. Most ott portás, s letelven a tíz év, nyugdíjba is mehetne. De hogy élhetne meg 96 éves, magával is tehetetlen édesanyjával és ugyancsak súlyosan beteg, 64 éves második feleségével abból az 50 forintból, amit egy volt kisiparostízevi szövetkezeti tagság után kaphat?

Tóth András szocialista meggyőződésért szenvedett mártíromságot. A mi társadalmunk, amely Tóth Andrások véreinek és verej-tékének gyümölcseként születet meg, nem lehet hálátlan.

Péter László